

ORGAN BAĞIŞLAYIN HAYAT KURTARIN

Kronik böbrek hastalığı adeta salgın halini almış olan önemli bir halk sağlığı sorunudur. Tüm dünyada erişkinlerin yaklaşık % 10'unda böbrek hastalığı bulunduğu tahmin edilmektedir. Türk Nefroloji Derneği tarafından yapılan CREDIT çalışması, Türkiye'de erişkinlerin % 15.7'sinde çeşitli evrelerde kronik böbrek hastalığı varlığını göstermiştir. **Bu oran, basit bir hesaplama ile ülkemizde 7.5 milyona yakın kronik böbrek hastası bulunduğu, yani her 6-7 erişkinden birinin böbrek hastası olduğu anlamına gelmekte ve sorunun boyutunun tahmin edilenin çok üzerinde olduğuna dikkat çekmektedir.**

Kronik böbrek hastalığı erken saptandığında önlenabilir veya ilerlemesi geciktirilebilir olmasına karşın, farkındalığının ve erken tanısının düşük olması birçok olguda buna olanak vermemektedir. Ülkemiz de dahil dünyanın çeşitli bölgelerinde yapılan çalışmalar, hastalığın farkındalığının % 10'nun altında olduğunu göstermiştir. Bu nedenle, hastalık sıklıkla son dönem böbrek yetmezliği evresine ilerlemekte, yüksek maluliyet ve ölüm oranları ve kötü yaşam kalitesi ile hasta sağlığını, uygulanması gereken yüksek maliyetli diyaliz ve böbrek nakli tedavileri ile sağlık bütçesini ciddi bir şekilde tehdit etmektedir.

Halen tüm dünyada 2 milyonu aşkın kişi diyaliz ve böbrek nakli tedavileri ile yaşamını sürdürmektedir. Yıllık % 6-8'lik artış oranı ile gelecekteki 10 yıl içinde bu sayısının iki katına çıkması ve toplam tedavi maliyetinin 1.5 trilyon doları aşması beklenmektedir. Bu şekilde, yakın gelecekte gelişmiş ülkelerin sağlık bütçelerini ciddi olarak zorlayan, daha düşük gelir düzeyine sahip ülkelere ise altından kalkılması mümkün olmayan bir ekonomik yük ortaya çıkacaktır. **Sağlık Bakanlığı verilerine göre ülkemizde diyaliz uygulanan veya böbrek nakli yapılmış 65.000'e yakın hasta bulunmakta ve toplam sağlık bütçesinin % 5.2'si bu hastaların tedavisi için harcanmaktadır.** Bu sayının yakın gelecekte 100.000'e ulaşacağı ve tedavi maliyetinin 3 milyar doları aşacağı tahmin edilmektedir.

Öte yandan, kronik böbrek hastalıklı bireylerde hastalığın erken evrelerinden itibaren maluliyet ve ölüm riskleri artmakta ve hastalık son döneme ilerledikçe bu artış daha da belirginleşmektedir. Öyle ki, diyaliz tedavisine başlayan hastaların 5 yıl içinde yaklaşık yarısı kaybedilmektedir. Yüksek maluliyet oranları ve kötü yaşam kalitesi, bu hastaların aile ve sosyal yaşantılarını da olumsuz etkilemekte ve ekonomik üretkenliklerini engellemektedir. Bu şekilde, hastalığın yarattığı ekonomik kayıp daha da artmaktadır.

Kronik böbrek hastalığının giderek artan tıbbi, sosyal ve ekonomik yükünü azaltmak için hastalığın gelişimini önlemeye, erken tanı ve uygun tedavi yöntemleriyle ilerlemesini engellenmeye, hastaların yaşam sürelerini uzatmaya ve yaşam kalitelerini artırmaya yönelik önleme programının ulusal ölçekte uygulanması

gerekir. Bunun için kronik böbrek hastalığı sağlık otoritesi tarafından toplum sağlığı açısından öncelikli hedefler arasında kabul edilmeli, ilgili paydaşlar tarafından gerekli çalışmalar bir an önce başlatılmalıdır. Bu bağlamda öncelikli olarak;

- **Düzenli egzersiz yapmak,**
- **Sağlıklı beslenmek ve ideal vücut ağırlığını korumak,**
- **Tuzu azaltmak,**
- **Yeterli sıvı almak,**
- **Sigaradan ve aşırı alkol tüketiminden kaçınmak**

gibi kronik böbrek hastalığı gelişimini büyük oranda önleyebilecek sağlıklı yaşam tarzı değişikliklerinin toplum tarafından benimsenmesi ve uygulanması sağlanmalıdır.

Önleme programının diğer önemli bileşeni, yüksek risk altındaki kişilerin belirlenmesi ve bu kişilere yapılacak düzenli taramalar ile hastalığın erken evrede saptanması ve ilerlemesinin engellenmesidir. Kronik böbrek hastalığı için en yüksek risk grupları;

- **Şeker hastalığı**
- **Tansiyon yüksekliği**
- **Kalp-damar hastalıkları**
- **Ailede böbrek hastalığı varlığı**
- **İleri yaştır**

Diğer risk faktörleri arasında obezite, sigara, böbrek taşı, tekrarlayan idrar yolu infeksiyonları, sık ağrı kesici ilaç kullanımı ve bağ dokusu hastalıkları sayılabilir.

CREDIT çalışması, toplumumuzda kronik böbrek hastalığı için bu risk faktörlerinin de yüksek oranda mevcut olduğunu göstermiştir. Buna göre, erişkinlerin % 33'ünde yüksek tansiyon, % 13'ünde şeker hastalığı, % 32'sinde obezite, % 35'inde aktif sigara içiciliği bulunmaktadır. Özellikle kronik böbrek hastalığının en önemli nedeni olan şeker hastalığı sıklığının 2002'de % 7.2 iken, günümüzde % 13'e ulaşmış olması endişe verici bir durumdur.

Böbrek yetmezliğinin tıbbi ve ekonomik yükünü azaltmanın bir diğer yolu böbrek nakli sayısının artırılmasıdır. Son dönem böbrek yetmezliğinin ideal tedavisi diyaliz değil, böbrek naklidir. **Böbrek nakli, hastalara daha uzun ve daha kaliteli bir yaşam olanağı sunmasının yanı sıra tedavi maliyetinin de önemli ölçüde azalmasını sağlamaktadır.** Sağlık Bakanlığı'nın büyük desteği ile ülkemizde böbrek nakli yapılan hasta sayısı son 10 yılda 550'den 2814'e yükselmiştir. Ancak, bu artışın yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Halen 65.000'e yakın son dönem böbrek yetmezlikli hastanın sadece % 12.5'i böbrek nakillidir, geri kalan % 87.5'lik büyük hasta grubu diyaliz ile yaşamını sürdürmek zorundadır. Öte yandan, ülkemizde böbrek nakillerinin % 80'den fazlası canlı vericiden yapılmaktadır, kadavradan böbrek nakli sayısı yeterli değildir. **Ulusal Organ Bekleme Listesine kayıtlı 19.000 hastanın böbrek beklemesine karşın, son yılda sadece 521 hasta bu şansa erişebilmiştir.** Bu alanda yapılması gereken çok iş ve alınması gereken çok mesafe vardır. **En önemlisi de organ bağışının artırılmasıdır.** Türkiye'de 2011 yılında toplam 1319 beyin ölümü bildirimi yapılmış olmasına karşın, **bunların sadece dörtte**

birinin ailesinden organ bağış izni alınabilmiştir. Nüfusu 75 milyona ulaşan ölkemizde yıllık beyin ölümlü bildirim sayısı ve bağış oranı Batı ölkelerinin oldukça gerisindedir. Bu durum, sorunun çözümlünde sağlık personelinin eğitiminin ve toplumun bilinçlendirilmesinin önemini ve bu çabaların süreklilik arz etmesi gerektiğini göstermektedir.

Her yıl Mart ayının ikinci Perşembe günü Uluslararası Böbrek Vakıfları Federasyonu ve Uluslararası Nefroloji Derneği tarafından **Dünya Böbrek Günü** olarak ilan edilmiştir. Türk Nefroloji Derneği, bu yıl yedincisi kutlanacak olan Dünya Böbrek Günü çerçevesinde böbrek sağlığı ve hastalıkları konusunda toplum bilincini artırmak, erken tanının önemini vurgulamak, kronik böbrek hastalığının insan sağlığı ve ölkü ekonomisi üzerindeki ağır yükü hakkında kamuoyunu bilgilendirmek ve organ bağışını teşvik etmek amacıyla "**Organ Bağışlayın Hayat Kurtarın**" teması ile 8 Mart 2012 günü ve haftasına yayılacak çeşitli etkinlikler düzenleyecektir. Türk Nefroloji Derneği olarak, başta **Abbott** olmak üzere bu etkinliklere koşulsuz destek veren kurum ve kuruluşlara sonsuz teşekkürlerimizi sunarız.

**Türk Nefroloji Derneği
Yönetim Kurulu**

Daha detaylı bilgi için:

Prof. Dr. Kenan ATEş

Türk Nefroloji Derneği Genel Sekreteri

0-532-3377733

ates@medicine.ankara.edu.tr

info@tsn.org.tr